

Рис. 3. Узагальнена структурно-логічна модель реалізації маркетингового планування фінансово-кредитними установами

Для оцінки готовності установи до реалізації стратегії маркетингу фінансових послуг, так і для поточного контролю за ходом реалізації розробленої стратегії пропонується використати запропоновану комплексну методику аудиту реалізації стратегії маркетингу фінансових послуг.

IV. Висновки. Дослідження досвіду роботи фінансових установ у сфері маркетингового планування фінансових послуг дало можливість побудувати узагальнену модель реалізації маркетингового планування. Подальші дослідження слід проводити у напрямку розробки комплексної методики аудиту реалізації стратегії маркетингу фінансових послуг.

Джерела та література

1. Алексеев І. В. Маркетинг фінансових послуг / Алексеев І. В., Захарчук О. В., Рим Н. Н. Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. – Львівський банківський коледж Національного банку України, 1998. – 96 с.
2. Бондаренко Л.А. Побудова системи ризик-менеджменту в комерційному банку / Бондаренко Л. А. // Фінанси України. – 2003. – №9. – С. 85-93.
3. Васюренко О. В. Менеджмент кредитних операцій у комерційних банках / Васюренко О. В. – Х.: РВП “Оригінал”, 1998. – 71 с.
4. Герасименко Р. Прогнозування фінансових результатів діяльності банку в системі банківського менеджменту / Р. Герасименко, Л. Шамілева // Вісник Національного банку України. – 2003. – №3 – С. 33-36.
5. Дзюблюк О. Ринок фінансових послуг: теоретичні аспекти організації і стратегія розвитку в Україні / Дзюблюк О. // Банківська справа. – 2005. – № 3. – С. 40-53
6. Косован К.С. Управление ресурсами в коммерческом банке / Косован К.С. // Деньги и кредит. – 2001. – №6. – С. 32-36.
7. Лютий І.О. Маркетинг фінансових послуг: Навч. посіб. / Лютий І.О., Солодка О.О. – К.: Знання, 2006. – 395 с.
8. Макарова Г.П. Система банковского маркетинга / Макарова Г.П. – М.: “Финстатинформ”, 1997. – 110 с.

Дорошенко Г.О.

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ

Вступ. Причорноморський регіон є одним з найпродуктивніших серед регіональних соціально-економічних систем України. До його складу входять АР Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська області. Причорноморський регіон відіграє роль одного з провідних економічних центрів України, він займає провідне місце за часткою валового регіонального продукту в обсязі ВВП країни. У структурі економіки регіональних господарських систем виробництво товарів і послуг становить приблизно однакові частки з невеликим переважанням реального сектору, у той час як у цілому по Україні простежується протилежна тенденція: співвідношення виробництва товарів і виробництва послуг становить близько 46 і 54 % ВВП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток регіональних економічних систем в ринкових умовах потребує постійної переоцінки стану і функцій кожної регіональної соціально-економічної системи в системі функціонування економічного простору, у якому мають бути прийняті рішення, які забезпечують умови їх стійкого розвитку. При цьому варто враховувати певні процеси і явища, що зумовлюють зміни

характеру поведінки регіональних управлінських структур. Будь-яке рішення, пов'язане із взаємодією між регіонами, оцінюється рівнем економічної вигоди та можливості досягнення фінансово-бюджетної стабільності, а також реалізації стратегічних задач регіонального соціально-економічного та екологічного розвитку. Важливу роль у формуванні теоретичних концепцій багато уваги приділяється питанню конкурентоспроможності. У своїх працях це питання вивчали класики економічної думки - А.Сміт, Д.Рікардо, Дж.Міль та ін. Проблеми підвищення конкурентоспроможності детально проаналізовано в наукових публікаціях З.В.Герасимчука, М.І.Долішнього, А.А.Тихомирова, Б.П.Івченка та ін.

Формулювання цілей. Основною метою статті дослідження та оцінка конкурентоспроможності економічної системи Причорноморського регіону.

Виклад основного матеріалу. Регіон характеризується розвинутою промисловістю та сільським господарством. Територіальна структура промислового виробництва є досить нерівномірною. У структурі реалізованої промислової продукції по містах і районах найбільшу частку забезпечують м. Одеса та м. Миколаїв. З огляду на потенціал, що має регіон, та перспективи його реалізації створюються інструменти регулювання промислового розвитку. Значна частина завдань, що пов'язані з регіональним промисловим розвитком, виконується органами місцевого самоврядування, організаціями ринку і суб'єктами громадянського суспільства.

Починаючи з 1999 р., у Причорноморському регіоні спостерігається припинення спаду промислового виробництва, відбувається інтенсивне наростання темпів розвитку підприємницьких структур, активізація налагодження економічних зв'язків із зарубіжними партнерами. Забезпечення конкурентоспроможності економіки регіональної господарської системи стає можливим за рахунок збереження інфраструктурного забезпечення промислового комплексу та його структурної перебудови. Структурну перебудову в регіоні розпочато в першу чергу на підприємствах оборонного комплексу, машинобудування, харчової промисловості [1]. Період позитивної динаміки в економіці Причорноморського регіону значною мірою досягається за рахунок активізації виробничого сектору, про що свідчить приріст валового регіонального продукту, який протягом досліджуваних років становив 329,6 % та в розрахунку на одну особу – 369 %.

Упродовж 2000-2009 рр. спостерігається поступове збільшення кількості підприємств та зростання в 2,8 разу вартості основних засобів. Частка збиткових підприємств, попри тенденцію до зменшення, залишається досить високою. Фактично, тільки починаючи з 2004 р., промисловими підприємствами одержано позитивний фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування. Негативним соціальним наслідком є зменшення середньорічної кількості працівників у промисловості на 28,7 %.

Зміни у структурі обсягу реалізації промислової продукції протягом 2004-2009 рр. характеризуються зростанням питомої ваги машинобудування і зменшенням питомої ваги підприємств хімічної промисловості та деревообробної і целюлозно-паперової промисловості. Високі темпи зростання частки машинобудівної галузі забезпечувалися, в основному, за рахунок суттєвого зростання виробництва транспортних засобів та устаткування, що є наслідком динамічного розширення попиту з боку вітчизняних підприємств, які активізували інвестиційну діяльність та збільшили витрати на оновлення основних фондів, населення (у споживчому сегменті машинобудування), та підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної інвестиційної продукції машинобудування на зовнішніх ринках.

Вигідне географічне розташування області та розвинутий промисловий потенціал дозволяють нарощувати обсяги експорту, основними статтями якого є продукція харчової промисловості, аграрного сектора і засоби водного транспорту. Провідні підприємства області привернули увагу великих фінансово-промислових груп країни, які забезпечили приплив у регіон українського і іноземного капіталу.

Розташування регіону в південній частині країни та близькість до морів, наявність розвинутої мережі автомобільних та залізничних доріг визначають високий потенціал для залучення інвестицій.

У 2010 р. частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації промислової продукції Причорноморського регіону становила 13,6 %, що в 2 рази перевищує показник 2000 р. За період 2000 – 2010 рр. загальна сума витрат на фінансування технологічних новацій зросла в 2,5 рази. При цьому за рахунок державного бюджету у 2010 р. в загальному підсумку витрат профінансовано 4,58 %, тоді як сума власних коштів підприємств становила 94,5 %. З метою підвищення рівня інноваційної активності необхідна розробка і реалізація регіональної Стратегії підвищення рівня конкурентоспроможності Причорноморського регіону на інноваційній основі з метою забезпечення сталого розвитку регіональної господарської системи.

Динамічний розвиток Причорномор'я вимагає інтенсифікації заходів у напрямі збереження та розбудови економічного потенціалу регіону, досягнення збалансованості галузевої структури з огляду на наявні людські, інституційні, фінансові та матеріальні ресурси; а також запровадження дієвих механізмів реалізації заходів підвищення конкурентоспроможності регіональної соціально-економічної системи (регіону).

Причорноморський регіон розташований в сприятливій для сільськогосподарського виробництва зоні і ґрунтово-кліматичних умовах характеризується вагомими показниками загальноукраїнських економічних показників. У загальнодержавному поділі праці Причорномор'є спеціалізується на виробництві сільгосппродукції: зерна, молока, м'яса, – а також на виробництві молочних, м'ясних та овочевих консервів тощо.

Регіон традиційно протягом останніх років займає лідируючі позиції за обсягом виробництва сільгосппродукції, зокрема у 2007 р. в структурі сільськогосподарського виробництва на

Причорноморський регіон припадало 25,38 % загального обсягу продукції. Натомість за обсягом виробництва на одну особу Причорномор'я постійно займає 1-ше місце серед регіональних соціально-економічних систем України. Агропромисловий комплекс є основною галуззю регіону: у сільському господарстві зареєстровано 36,4 % організацій; близько 45 % населення проживає в сільській місцевості.

У регіоні наявні фінансово міцні, стабільно працюючі сільськогосподарські підприємства, де значимими є виробництво сільськогосподарської сировини. Сільське господарство займає 78,8 % в чисельності зайнятих працівників та 56,6 % – у вартості валової продукції Причорноморського регіону.

У сільському господарстві достатньою мірою розвинуті і рослинництво, і тваринництво, широко представлене племінне господарство.

Регіон займає лідируючі позиції у сфері малого підприємництва, у якому працює 20 % економічно активного населення регіону. Галузевими сферами діяльності суб'єктів малого підприємництва є, насамперед, торгівля, будівництво, промисловість, туризм і рекреація. Малі підприємства та індивідуальні підприємці забезпечують 15 % податкових надходжень до обласних бюджетів.

За рівнем надходжень до консолідованого бюджету України регіон є одним із великих „платників податків” країни.

Низька оцінка конкурентоспроможності регіональної соціально-економічної системи (регіону) є результатом показників нижче середнього рівня в інституціональному розвитку (державні, суспільні і приватні), інфраструктурі, інноваціях та рівні розвитку бізнесу. За іншими складовими показники регіону дорівнюють середнім показникам по Україні в цілому (макроекономічна стабільність, охорона здоров'я та початкова освіта, ефективність ринку праці, технологічна готовність) або набагато нижчі за середні показники (вища освіта та професійна підготовка, розвиненість фінансового ринку, рівень розвитку бізнесу). Нестабільність політики, що проводиться, є найбільш проблематичним фактором, що чинить вплив на ведення бізнесу.

Ефективність ринку товарів підтримується за рахунок досить високого рівня орієнтації місцевих фірм на споживачів, що відображається на високому рівні вибірковості споживачів у їх рішеннях щодо покупок. Ринок праці характеризується такими сильними моментами, як гнучкість системи встановлення заробітної плати і процедур наймання та звільнення. Проте не вистачає професійного менеджменту, тому що призначення на посади друзів і родичів переважає над професійним менеджментом.

Первинна оцінка конкурентоспроможності регіональних економічних систем дає змогу обґрунтувати умови формування досліджуваного явища. Конкурентоспроможність регіональних соціально-економічних систем України в цей час формується під впливом суперечливих умов, що справляють як позитивний, так і негативний вплив на це формування.

Позитивними умовами впливу є: зростання промислового, сільськогосподарського та інших видів виробництва; збільшення інвестицій у галузі реальної економіки регіональної господарської системи; рівень розвитку та освоєння технологічного прогресу в регіоні і рівень відповідності цьому прогресу структури галузей і підприємств; організацію економіки регіональних господарських систем і рівень керованості нею; внутрішній попит на власну продукцію регіону; зовнішній стосовно регіональної продукції попит.

Негативними умовами впливу на формування конкурентоспроможності регіональної соціально-економічної системи (регіону) є: засилля несумлінної конкуренції в регіоні, що призводить до негативного сприйняття регіону як такого в будь-яких господарських відносинах; витрати приватизації і лібералізації цін, що позначаються на формуванні конкурентоспроможності регіональної соціально-економічної системи (регіону), так як галузі, підприємства, які могли стати основою конкурентоспроможності цього регіону, в умовах проведеної приватизації і лібералізації цін утратили таку здатність; нерідко високий рівень криміналізації регіонального господарювання, що різко знижує привабливість регіону, а отже, веде до неможливості сформувати його конкурентоспроможність стосовно інших регіональних соціально-економічних систем, так як визначає негативне ставлення до нього, відтак, не дає змогу повною мірою виявлятися умовам, що впливають позитивно на формування конкурентоспроможності регіональної соціально-економічної системи (регіону) (рис.1).

Умови впливу	
Позитивно впливають:	Негативно впливають:
<ul style="list-style-type: none"> - зростання виробництва регіону; - обсяг інвестицій; - відповідність структури регіональної економіки рівню технологічного прогресу; - внутрішній попит на продукцію регіону; - зовнішній попит на продукцію регіону. 	<ul style="list-style-type: none"> - несумлінна конкуренція; - масове банкрутство; - інфляція; - рівень корупції в сфері економіки.

Рис. 1. Класифікація умов формування конкурентоспроможності Причорноморського регіону

При виявленні особливостей формування конкурентоспроможності Причорноморського регіону нами запропоновано оцінити складові конкурентного потенціалу.

Як свідчать наші дослідження, Причорноморський регіон має сильну конкурентну позицію, що обумовлено насамперед тим, що конкурентний клімат регіону є позитивним. Його поєднання із сильними

економічними факторами сприяє формуванню конкурентного середовища регіону. Виробники, постачальники, споживачі з інших регіональних соціально-економічних систем зацікавлені в регіональному ринку, проте негативна соціальна ситуація, відсутність достатньої кількості інституціональних факторів перешкоджають їхньому проникненню на ринки регіону.

Формування конкурентоспроможності регіональної соціально-економічної системи (регіону) знаходиться у визначених межах. Верхня межа конкурентоспроможності збігається з конкурентоспроможністю країни, нижня ж межа визначається тим, що в регіонах існує невідповідність цілей розвитку регіональних господарських систем та інститутів такого розвитку, коли відтворюються бюрократія, корупція; високий рівень кримінальної економіки в регіонах.

Висновок. Формування конкурентоспроможності регіональної соціально-економічної системи (регіону) вимагає попередньої оцінки реально існуючої конкурентоспроможності як оцінки потенціалів визначеного регіону. На наш погляд, певні підходи до такої експертної оцінки можна визначити з динаміки обсягів галузей економіки.

Джерела та література

1. Харченко С. В. Регіональні особливості та умови розвитку промислових підприємств Причорноморського регіону / С. В. Харченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 3, Т. 2. – С. 103 – 107.
2. Безугла В. О. Важелі процесу формування конкурентного середовища в регіонах України / В. О. Безугла // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю. – Черкаси, 2004. – С. 136 – 137.
3. Тарангул Л. Л. Фактори фінансової стійкості регіону / Тарангул Л. Л., Горленко І. О. // Роль фінансово-кредитної системи у стимулюванні економічного зростання в Україні. – Луцьк.: Надстир'я. – 1999. – С.154-159.
4. Вахненко Т. П. Роль науково-технічної і промислової політики держави у формуванні нової моделі національної конкурентоспроможності / Вахненко Т. П. // Економіка і прогнозування. – 2006. – №1. – С.15-21.